

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (inven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inženstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom: "PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavoju n. pr. (Janjia 28-19) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dovoljeno potekalo naročilo. Poročilo je potekalo, da se vam ne ustavi list.

TAKILE SO MONARHISTI.

"Jugoslavanski Svijet", ki zagovarja republikanako formo vlade v mladi Jugoslaviji, je prinesel s potrebnim komentarjem nazore nekoga kraljevskega emisarja o ureditvi jugoslovanske države, ki jih je dva dni prej prinesel "Srpski Dnevnik" v New Yorku. Nazori so tako zanimivi, da je vredno, da se z njimi seznanijo čitatelji "Prosvete". Na kratko se ti nazori glase v originalu:

"Sve što se danas zbiva u našoj kraljevini, dobro je i tako treba da bude! Ima batina; — dobro je, treba batinjati. Nakon slobode u ratu, treba sada stago u miru. Ima cenzura i zapljena. Treba ih. Ne treba da svatko reče što misli! Ima pogrješaka, naka ih. Treba ih vidjeti i ne vidjeti, jer — Talijani su tu, Magjari su tu! Naka je vlada još kakova ona bila, takova je, i treba ju švaliti, brniti i zagovarati. Kasnije, kad se sve sredi i uredi, tamo za deset, dvadeset godina, onda ćemo rušiti i menjati... I onda, na koncu, ako Srbija više traji (i) ona je i više žrtvovala. Hrvati su ubijali na Drini, Brazilli su Austriju i prijetili oslobodjenje. Slovenci isto tako, Srbija je ipak oslobođenje povela, dakle..."

Zdi se nam, da beremo besede Neronovih petoliznikov, katerim je rimski cesar pokladal svojo nogo na glavo, da tako demonstrira, da so njegovi podložniki, ki so mu morajo še zahvaliti s ponižnimi besedami za tako poštenje človeškega dostojanstva, ko smo čitali nazore kraljevskega emisarja, kako je treba urediti jugoslovansko državo saj za dvajset let. Kraljevski emisar pač sodi, če bodo dvajset let pretepali jugoslovanske podložnike, ki bodo drugače mislili, kot servilna klika zajeduhov, ki se masti na ljudske stroške na kraljevem dvoru, da bo monarhistična forma vlade v Jugoslaviji uvakovačena. Če bodo skozi dvajset let izhajali opozicijski listi tiskani z belino mesto s črnim, bo opozicija proti monarhistični formi vlade v Jugoslaviji popolnoma ubita.

Hvaležni smo lahko servilnemu monarhistu, da je tako odkrito povedal, kako sodijo v monarhističnih krogih, kakšna mora biti Jugoslavija, da jim bo všeč. Vse, kar smo dozdej napisali v prilog republikanske forme vlade v bodoči Jugoslaviji, ni zaleglo toliko za probuditev jugoslovanskega ljudstva, kot odkritorske besede hlapčevskega monarhista.

Taka filozofija o uredbi države je bedasta, otročja, ki se mogoče da le razlagati v norišnici ali pa v otroškem vrtecu, nikakor se pa ne more stopiti z njo pred odraslene ljudi z zdravim človeškim razumom. Dvajset let naj se puste Jugoslovani pretepati od pandurjev, šandarjev in policajev, dvajset let naj se jugoslovanskemu ljudstvu zamolči vsak greh vlade, da bodo šele po teh letih pričeli Jugoslovani trebiti gnolobo iz svoje države. Tak je nauk tega monarhističnega hlapčona. Dvajset let naj bodo Jugoslovani najponižnejši hlapci na svetu in če jim po dvajsetih letih to hlapčevanje ne bo všeč, naj ga poskušajo odpraviti. Taka je državna modrost monarhističnega petoliznika. Škoda, da ni "Jugoslavanski Svijet" prinesel imena monarhističnega državnika, da bi ga poslušalo vse jugoslovansko ljudstvo, kajti prepričani smo, da bi se pravi Srbi, ki so prepojeni z demokratičnim duhom, ravnotako zgražali nad to servilno monarhistično kreature, kot se zgražamo mi.

S tem servilnim hlapčonom ne bomo razpravljali, kdo je doprinesel več žrtev v tej vojni proti avtokraciji centralnih sil: srbsko, slovensko ali hrvatsko ljudstvo, kajti vsemu svetu so znane žrtve, ki jih je doprinesel vsak teh treh narodov, tvorec jugoslovanskega ljudstva, kajti ponižali bi s tako razpravo le doprinese žrtve.

Ali servilni kreaturi povemo, da te žrtve niso bile doprinešene, da bo kdo skozi dvajset let pretepal jugoslovansko ljudstvo, poleg mu pa še nataknil nagobochnik, da ne more protestirati proti krivicam.

Veseli smo, da Američani ne razumejo našega jezika, kajti taka filozofija prikazuje Jugoslovane kot hlapčevski narod, ki ni vreden svobode.

DPISI.

Lorain, O. — Seveda vas zelo skrbiš oti tisočniki, katero smo mi nabrali za JYZ za bolj pravi italijanski anekdotom in drugim imperijalistom. Vasko, kdor je daroval v ta sklad, dobro ve, v kakšni namene je daroval, da obrambo, da ne pride tisočniki in tisoče Jugoslovancev v novo susnota. Dobro vemo, da tega denarja ne bomo videli, tega nam ni treba pripovedovati, toda sad tega denarja in uspeha vs vidimo iz uspešne borbe, katero vodi JYZ za ta denar. Ker sta tako ušeni, pa nam povejte, kako bi se mogla voditi borba proti italijanskim anekdotom brez vsakega denarja. Kaj je pa v vaših večnih naberanjem petrova nova? Ali pobožne očišče vidijo kak cent, katerega darujejo za papra, kateri ima tak milijon? Kako uspeha imajo ubogi delavci, kateri darujejo za razne cenzure in bodje pote, od tega? Ali niso izgubili še milijoni in milijoni v skladih ali redovniške biskupe, katerih ni eden od onih ni videl, kateri je daroval. Ali še ne računate tri ali štiri mesece naprej, koliko boste dobili pri prihodnji kolekti, kako boste ljudem na "dušo pihali", da vam bodo vsi prisilili? In kadar je kakšna vaša pohlevna ovtica bolana, ali še ne računate naprej, koliko boste si dobili.

Da raznico ste povedali, da ubogi delavci čisto nič, celotnih delih mesta, potnikar se menajo po raznih in zablinskih priditih in vjetih. Toda pozivjam vas pa, da naredite imena onih slovenskih delavskih voditeljev, kateri šive med buržoazijev, v predmetnih Chicago. Kajli jim namena za nobenega akornovo pisanje vas. Ako pa kaj lastuje vaše lastno hišo, kupi jo je sam s denarjem, katerega je sam prisilil od od svojega borpaga nastala. Toda povejte nam od, ali imate kateri tak slovenskih delavskih voditeljev tako podoben vrt, v stanujste v njem! Tuji v vaši masi bini, v kateri je duševan, najlepše postelje je lenovit, ki kda si da od šarvanja! Kdo da vodnjak in kdo ga lastuje? Delavci imajo je vse denar in skrinjarij, katerega delavci vsadijo v svetovni kraj. Kateri pa ne potam šaf. Kateri pa delavcem voditelja so delavci poleg plahe, katero ima, (nasladi) se čaka, katero potem lastuje kaka druga oseba in ne oni, tisti se je postavil. Poleg plahe, katero lastuje, te, vam se preskrbite stanovanje, katero lahko primerljivo stanovanju kakoga buržoazija. Če bi duševnik vedel, da se govori njegovo stanovanje v postelji, bi ga gotovo postavil na najlepšem prostoru, toda toliko čim je vanj, da se vsa ne bo lahko za ustajanje, kajti običajno običajni svoje posele in radi tega ima nekaj v bližini cerkve. Povejte raznico ni se pa treba legati, ker list ima kratke noge in lezar ali ti vali lastni pristali ne verjamejo. In ravno "ode kopetv" ima prav lep vpad ravno v svoj najbližji sosledini.

Kdo so pa dotični gospodje, ki zdijo poolge vredne več kot \$10.000 in sicer samo za pet oseb? Povejte nam ime ljudi, ki so vsak račun in kdo bo za plačil in kdo bo lastnik in kaj bodo potem nazaj dobili? Po mojem mnenju bodo morali delavci plačati, ravno ako modo hoteli, ker se govoro ne vem. Mogoče bodo pa gospodje v restorli tako umišljeni, da bodo sami plačili, saj preseljenja imajo dovolj.

Ne vem, ali ste tako zelo duševno smejeli ali pa taki zanašajni, da ne marate potegniti tega. Kar pami nika in vedno krišite vas goščale. Ali ne goščate vsom onim, kateri vas ne morejo poslušati s pohlem in budičem ter švedlo in ognjen? Ali ne pripovedujete vedno, da bo vrag potral vsa ona, kateri ne poznajo vaših naukov in da bodo pogubljeni? Ali ni to edino vaše sredstvo, da imate še nekaj vaših pristavev? Ali nista celo groditi i šandarji v starem kraju, ako ni hoteli kdo delati tako, kot ste sami sahtevali. Kje je pa se kak delavski voditelj v svojem govoru ali pa na obodu govil s hudičem onim osebom, kateri mu niso hoteli verjeti tega, kar jim je pripovedoval, ali pa z orožniki, ker so bili sami vedno preganjani od šandarjev.

Da podobenmu delavcu se ni treba bati nobene stvari in tudi vas ne ako ravno vedno denuncirate delavske voditelje, pa se ničesar niste opravili s svojimi ammaznimi denunciacijami. Nikar sami sebe ne bijte tako zelo po zobeh. Nikar ne zavijajte vsako stvar tako po jezuitsko, ker vam nič ne pomaga. Sedaj ne živimo v onih časih, da bi se dali ljudje tako slepe voditi za nos kot so se pred nekaj stoletji, ko so ljudje vse verjeli, kar ste jim natvareli. Pričete so se jim odprizati oči in ravno to vse boli in radi tega se poslužujete vseh mogočnih sredstev, da bi se odbržali pri oni masi, katero ste imeli pred nekaj stoletji. Toda preprišani bodite, da boste morali delati tako, kot bodo zahtevali delavci in ne vedno nasprovali, vsakemu delavskemu gibanju. (Konac jutri.)

Chicago, Ill. — Pripravljali odbor za JUGOSLOVANSKI DAN V CHICAGO nam obeta vsakovratne zabave za dne 3. avgusta. Med drugimi običajnimi točkami, ki pridejo v poštev pri enakih prireditvah, imamo še izvanredne točke. Pripravljali odbor se trudi na svo moč, da organizira kar najboljše, da ne bo trenotika, v katero se nam ne bo mogoče odvlčitveno zabavati. Med najboljšimi točkami spadajo različna dirka. Dirka se bo az dobitke, čast in premostva. Da se bo delala pravica, bodo dirkali suhisi sami, debelbarji pa s kopet zase; isto bo veljalo za dame in damice. Kdor se še spominja, kako se dirka z jajcem v čilic, ta bo gotovo prišel, da se enkrat od sra namreke.

Mr. De Happy, znani ravnatelj mednarodnega cirkusa, nam je obljubil, da privede svojo četo akrobatov in menafarjio. Med temi ima slona, kamele, afne in trenirna mahe. Cela vrsta klovnov in plesalk po vrvi bo nudila občinstvu čar najboljše zabavo.

Postelje se je pravtako, da smo dobili prevokovalko sreše, rojemo v Egiptu, ki nam je obljubila, da prerokuje sredo v korist J. R. Z.

Za lačne in žejne je vse preskrbljeno, za bolnike bo dovolj "marilaceljskih kapljic", da jim na bo treba umirati slabosti. Ogromni plesni paviljon bo nudil vsem ljubiteljem plesa dovolj prostora, da se zavrtje po svoji volji. igrala bo slovenska Godba iz Chicago, ki je znana, da ustrelje vsem željam razvajanih plesalcev.

Vse te navedene zabave in dejstvo, da je prireditelj čisto narodnega smajaja, da je čisti dobiček namenjen na drugo svetijo prostovoljnega narodnega davka, bo privabilo slehernega Jugoslavana, v katerem se nahaja kolikor toliko narodnega čuta, dne 3. avgusta na Jugoslovanski dan v St. Charles, River side, Ill. Na avidevje! —dy.

Des Moines, Io. — V takojšnji okolici so delavske razmere bolj slabe. V premogorjih se obratuje je po dva dni na teden in še tedaj je zaluzek bolj slab.

Toda kljub temu so rojaki veseli in prirejajo domače veselice ob važnih družinskih dogodkih. Pred nekaj dnevi sem bila povabljena na kratitev pri družini F. Obesa, kateremu je štorklja prinesla krepko hčerko. Priredili so pravo starokrajsko veselico in smo se prav dobro zabavali.

V kratkem času bodo rojaki obhajali tudi pravo oheet. Poročiti se namerava Louis Drakler s Jany Matejevo, Obema zarončema majo najrajnejše čestitke.

V takojšnji okolici je sedaj prava pasja vročina. Radi tega se bom poslovila iz države Iowa in odšla v Pensilvanijo kjer upam, da bo hladneje.

Ob tej priliki se najrajneje zahvaljujem vsem Slovincem in bratom Hrvatom za njih meni iskazano gostoljubnost. Nikdar vas ne bom pozabila.

C. Makuc.

DVA BANDITA STA ODNELA BOSAT PLEN.

Amelia, Ill. — Polica iz Austina in drugih bližnjih mest lovi dva bandita, ki sta istrkala bankovna sturbo, v kateri je bilo deset tisoč dolarjev v gotovini in pet in trideset tisoč dolarjev v čekih.

Bandita sta ušla v avtomobilu. Polica nima o tolovajih najmanjše sledi. Še popis banditov je tako slab, da ni upati, da prideta poljeji v post.

100.000 JAPONCIV POPLAVILO SIBIRIJO

Ententa je menda odločila mir s Rusijo in površe Japonce, da pomagajo Kolkacu.

JAPONCI POKRETAJO MIRE - SKRVAJE

Washington, D. C. — Porari Kolkakovih čet so porodili novo krizo in nov problem za entento. Sovjetska vlada je opustila kampanjo v južnospadni Rusiji proti Ukrajineem in Rumuncem in vrgla je vse svoje sile proti Kolkacu s rezultatom, da je sarišljil ni diktator izgubil vse ozemlje evropske Rusije in zdaj se umika v Sibirijo.

Naj soped kaže, da je ententa naredila drugo veliko napako, kar je priznala Kolkakova vlada v Omsku in mu obljubila materijalno in moralno pomoč. Kolkac je tepen na vseh koncih in krajih; manjka mu streliva in nima potrebnih rezerv. In kakor je tepen Kolkac, tako je tepen ponos entente, ki je zaupala v Kolkaca in pričakovala, da v par mesecih osvoji Moskvo in nastaviira stano Rusijo.

Zaveznikom sedaj ne kaže drugega, kakor da sklenejo mir s sovjetsko Rusijo ali pa pridobije Japonec, da pomaga Kolkaku s možno armado. In zd se, da se je ententa odločila za zadnje.

Iz Kitajske je prišlo poročilo — ki mora biti znano državstvenu departamentu v Washingtonu, kakor tudi vladam v Parizu, Londonu in Bimu — da so Japonci zadnje tedne pod plaščem tajnosti izkrali v Sibiriji okrog 100.000 izvežanih vojakov, ki so opremljeni s vsami pripomočki za invazijo in ofenzivno militaristično kampanjo. Medtem ko japonska vlada naznana v javnosti, da nima več kot 40.000 moč v Sibiriji in da je zadnje mesece znizala številno vojskstva, je v resnici zamenajala par polkov s mnogimi divizijami. In v zadnjih par mesecih je bilo izkrcanih v raznih sibirskih pristaniših na tisoče japonskih vojakov in vozov s topovi ter strelivom.

Iz pisma nekoga Angleža, ki je že več let nasteljen v Sibiriji v bližini Vladivostoka (pismo je bilo objavljeno v "Daily Herald" v Londonu) je razvidno, da se Japonec žete odlikujejo s pravim pruskim barbarizmom. Počigaja vsi in preganjajo kmete; umori so na dnevnem redu. Kmete so izgubili vse zaupanje in Ameriki, od katere so toliko pričakovali. Zdaj je zavlada med njimi užena vera, da Američani kakor Japonci — in vsi drugi — pomagajo Kolkacu.

VELIK POŽAR V SOUTH CHICAGO

OGNJEGASNI KAPITAN MURRAY; PET OGNJEKASNOV RANJENIH.

Več hiš je pogorelo do tal.

Chicago, Ill. — Okoli šestih zvečer je nastal ogenj v poljski naselbini, ki se je kmalu razšril v velik požar. Zgorelo je šestnajst lesenih hiš do tal, praden so ognjegašci omeljili požar. Stridenet družin je brez strehe. Pogoreli so delali večinoma v jeklarstvu.

Ognjegašnega kapitana Hugh Murrayja so osamili plini in dim in njegovi tovariši so ga prisilili nezavestnega iz gorečnega poslopja. Umri je, še preden je došel zdravnik.

Člani 17. ognjegašne kompanije so bili prvi na mestu. Vtopili so odzadaj v postopje, v katerem je bil kapitan Murray omamljen od dima. Pet teh ognjegašev je bilo tudi omamljenih od dima.

Vest, da je agorelo neko dete, se ni vadrjala. Preiskali so natančno pogorišče, toda sledi o zgoralem otroku niso našli.

Pihal je močan jugozapadni veter, ki je nosil iskre in live ogorke na bližnje hiše, tako da je bila kmalu vsa bližnja okolica plamen morja. Lesene hiše so gorele kot slama. Nekaj časa je ingledalo, da postane ves okraj dnevnilara. Ognjegašci so namerili močne eurke vode na hiše, ki se niso gorele, da so tako omeljili požar.

Na požarišče so prihili vsi ognjegašci s vsomi gasilnimi aparati v South Chicago. Ko je pla-

men divjal doli po Buffalo vst, so policaji hiteli od hiše k hiše in posvarili ljudi, naj hitijo beže, ker nevarnost je velika. Prebivalci so vohgali in v hitenosti redili zašuko hišne uprave, ki ni imela sregi.

Nekateri prebivalci, ki ne marajo bankam, so naznanili policaji, da so izgubili v požaru zadnje svoje denar in denar v gotovini. Nasta Datsakijeva je naznala, da ji je ogenj uničil \$1.800. To bili vsi njomi prihranki. Prišli so se tudi drugi, ki so izgubili svoje denarje.

Polica Vincent Skiba je žal svoje življenje, da je rešil štirin, v kateri je imela L. Martinson dve sto dolarjev zadolžnic svobode. Prišel je in s se s običajno uniformo.

V ostanju deloma uničenega poslopja Charles Banka je na postelji dvajset sodov vira žganja.

KMETSKE OČETJE ŽELE IN SIVI ŽAKOPLOVBO.

Chicago, Ill. — Šest ur po počen srakovlovne ladje na hanko mestni svet se podvzel akcija, uredi srakovlovbo nad mesto. Sprejel je resolucijo, ki namenjuje odgovorniku, da sest odredbo, ki bo urejevala obravnavanje letal in srakovlopnih letal, ki so teže kot zrak.

Akcijski mestnih očetov je v hyalevradno delo, toda žetli da bi bili mestni očetje pri vsevsegi tako akrimi, kot se počasi pri sadnji neareči, povzeli so srakovlopnih letal. Se ni čgo, ko se je prekuenil par "Eastland". Takrat mestni svet je naložil tako urni, da se odredbe na pristanišče in pla na Velikih jezerih, dasiravno naložo smrti v vodi nekaj sto t. Na parniku so bili takrat s delavci in delavke in nekaj s delavcem. S takimi parniki se vrtijo baskirji in drugi mmentni ljudje. Če pade doli je ali srakovlopnia ladja, se ne kam pade. In tako se je sprejela je pada na banko. Dega hi se pa tudi lahko, da ti na borzo, ki je tik nesrečneke in metvih bi bilo nekaj s tarjev in bordenjavov. Taki se pa učinkujejo na naše mese žete, da takoj podvzamemo jo, da se take nesreče ne pa v bodočnosti.

KMETSKE OČETJE ŽELE IN SIVI ŽAKOPLOVBO.

Washington, D. C. — Sen oidek za sstanje zadeve je od nil predstavnikevo priporočilo, se mu dovoli imenovati amer odklopnostna komisija, preda sprejata mirvena pogodba. Oidek je sprejel resolucijo natorja Knoxa iz Pennsylvai ki odklanja predsednikovo p ročilo. Senator Lodge je odpsal ljudje v Belo hišo, kateri je k kratke poročilo, v katerem o da je bila sprejeta. Polififerji zdaj ne vedo steri predsednik: ali imenuje ne v komisijs, ali počaka, da pogodba sprejeta. Senator Hitchcock, ki govori upravo, izjavlja, da ni steno filnih razpisov o stvarih, s terih je zahtevajo nekatere dete resolucije. Senator Leugovarja tamo pojamilu. Senator Morse, republikan New Hampshire in član odelci znanaja zadeva, je podal krit analizo o miralni pogodbi. Senator je prijavil pogodbo bolj slabo, kot je liga nara Injavlj je, da bo glasoval v sprejetem pogodbe, dokler se spremenjena. Senator je analiziral pogodbe detajloh, da dokaze, da ni lista trebna za izvršitev določ v ravni pogodbi. Republikanska opozicija možna in dodat je ni opazil benih znamenj, da je kaj izpa na svoji moči.

KMETSKE OČETJE ŽELE IN SIVI ŽAKOPLOVBO.

Washington, D. C. — Prednik Wilson je podal izjavo, v teri pravi, da ni spisal in se mimalno šestmesečne pogodbe, tej izjavi tudi govaji, da bo in Japonec kmalu postavila nbe vo akcije v pravo loč.

Novotogi, ki so konferirali predsednikom o tej stvari, so jo, da niso predsednika rano narobe, kajti dejal jim je, da osebno nadzoroval posebi pogovori, ki so se nanašala šestmesečne pogodbe.

Ravno.

OGRESKE BOVARSKA OSTRO... PRODELJE... TO; BELA KUN SO...

Kruna sv. Stefana za prodaja.

Milan, 25. jul. — Brzojavno poročilo z Dunaja danes...

Novi vlada je baže tudi ponudila nekemu umetniškemu zavodu v Monakovem...

London, 25. jul. — Ogrske sovjetske čete so prodirale zunanjo fronto in vas rumunskih armada...

POVERLJIVI VOJNE MORAJO VPOŠTAVITI OPU. STROŠNO FRANČILO.

Nemčija mogoče dobi kitajske kralje.

Berlin, 25. jul. — Brasposelni delavci v Lipskem so odbravali velik protesten šoh...

Splošno se opaža velika nejevolja zoper to odredbo, da bi morali nemški delavci delati v zavrnilih deželah...

EMAGA BOLJEVIŠKIH ČET V SIBIRIJI; KITAJSKI NAPA... DLI JAPONSKIH ČET.

London, 25. jul. — Boljeviške čete so napredovale sedemdeset milj ob reki Amur in ovojile mesto Blagovičensk...

Kitajske čete, katere so bile v boju z boljeviškimi četami so napadle japonske čete, katere so bile istotako v boju z boljeviški v provinci Amur.

Poročilo navaja, da je bila to prva praska med japonskimi in kitajskimi četami.

Ententa se boji, da je ameriški naklonjenjstva Bolgarom.

Paris. — Francosko tiskopisje kaže, da je v krogih zavezništva ference nastala opozicija proti prisostvovanju ameriških delegatov pri sestavljanju mirovnih povelj za Bolgarsko...

je rekel: „Naše namerje je, da Bolgarska poravnava krivice, ki jih je povzročila nismo pa za to, da bi se ustvarila na Balkanu položaj, ki bi porodil novo vojno v nekaj letih.“

Bolgarska mirovna delegacija.

Paris. — Bolgarska vlada je naznaila, da pridejo v Pariz sledeči mirovni delegat: General Teodorov, minister zunanjih zadev in načelnik delegacije; dr. Sakanov, minister trgovine, industrije in dela; Ganev, justični minister; Spanboljaki, minister za javna dela; Saranov, finančni minister.

Z delegati vred pride tudi šest svetovalec, med katerimi sta Stefan Panaretov, poslanik v Združenih državah, in general Lukov, šef bolgarskega generalnega štaba. Skupaj je 35 oseb v delegaciji in v Pariz pridejo 25. julija.

Novi španska vlada.

Madrid. — Po več dnevih zavlačevanja in kritične napetosti se je kralju končno posrečilo dobiti novo ministristvo. Nov ministristvo predsednik je Joaquín Sanchez de Toa, vodilni član oficijelne konservativne stranke, kateri vodiitelj je Eduardo Dato. Vlada je konservativna, kakor je bila prejšnja. Dato, ki je bil povabljen, da sestavi vlado, je odklonil iz osebnih vzrokov.

Viljem Hohenzollern se ne sme seliti iz Amerongana.

Haag, 23. jul. — Holandski minister zunanjih zadev je prepovedal bivšemu nemškemu kaiserju seliti se iz Amerongana. Grof Ben tinek bi se rad iznebil famoznega gosta, Viljem sam bi rad šel in njegovi prijatelji so našli drugo primerno bivališče zanj na Holandskem, toda vlada je proti selitvi.

Roke proč od socialističnih republik!

London. — Na ponedeljkovem javnem shodu Delavske stranke in strokovnega kongresa v Londonu je bila sprejeta resolucija, ki poziva zaveznike, da držijo roke proč od socialističnih republik, kjer so že ustanovljene in kjerkoli se še ustanove.

Štrajkovni voditelji v Kanadi izpuščeni iz zaporov.

Winnipeg, Man., Kanada. — Vsi voditelji stavke v Winnipegu, ki so pod obtožbo veleizdajstva in hujškanja iz izgreedom, so izpuščeni iz zaporov proti položenim poročtvom. Tukajšnja mestna svetovalec John Queen in A. A. Heaps, ki sta tudi med obtoženci, potujeta po Kanadi v družbi s T. H. Dunnom, da seznamita delavce z zarotniškimi početjem kanadskih delodajalec, ki bi radi spravili obtožene delavce pred sodišče brez porote.

Obtoženci zahtevajo, da jih sodi popotati in v ta namen se zdaj vodi živahna agitacija med delavstvom v Kanadi. Dunn je izjavil v svojem govoru na javnem shodu, da bi bili delavci v Winnipegu značali v petih dneh, če bi ne bilo meščanskega odhoda, ki je organiziral proti štrajkarjem bivše vojake, medtem ko je župan Gray pripravil tla izgreedom in pobojem.

Cerkvena posestva zaplenjena na Osoholovalnem.

Praga. — Eksproprijalni (razlastitveni) zakon, ki ga je sprejela češka zbornica knalno po oklelu republike, določa med drugimi tudi konfiskacijo ogromnih cerkvenih posestev. Katoliški škofje in razni redovi so imeli samo na Češkem 138,000 akrov sveta, na Moravskem pa 160,000 akrov. Vsa ta posestva pripadejo zdaj državi.

NAZANJALO IN SARVALA.

Začutil glas se je v tihini... Naznanilo vsaj znanstveni... Da bluda časa, kruta smrt, pripravila je grob odprti... Vse to so se počela med... Zavedno zapri je osti... Dokončaj bojno je življenje... Prestal vas zohajajo trpljenje... V enajstdesetletnem letu... Moške dobe najlepšem svetu... Bil je vili narodnjak... Od nog do glave postnjak... Društva sta mu venes podarila... Na pokopališče ga spronila... Tudi prijatelji so venes podarili... In k znanjenu početku ga spronili... Dne trinajstega julija je to bilo... Ko maršakatero oko se je solzilo... Prijubjen večno del med nami... V spominu naj si vsakdo ga ohrani... Zapustil sinčeka in šosa... Od njih vesel zadnje slovo... Počujaj mirno, sladke spomine... Soproj in oči Ti naša predragi... Ostal Troj spomin dolgo bo sved nami... Tvoji Mary in Franka.

Tužnja vsem naznanjam vsem sorodnikom...

Tužnja vsem naznanjam vsem sorodnikom, znanem in prijateljem, da je nemila smrt pretrgala nit življenja nad vas preljubljenem soprogu, oziroma očetu

FRANK UČE

dne 11. julija 1919 šel je zdrav in vesel na delo, kot po navadi toda ob pol desetih istega dne mu je pridelo slabo prihajati in hotel se vrniti domov, je na pol potu se hotel malo počiti, sedel in spregovoril le še par besed, na kar se je zgrudil mrtev nazaj. Kot za vzrok temu se navaja influence, na kateri je bolihal pred malo več kot pol letom. Pokojni bil je rojen v vasi Brezoveca, fara Zlatopolje pri Lukovcu. Star je bil 30 let in 8 mesecev. V najlepši dobi je zastupil mene žalujčo soprogi in 21 mesecev starega sinčka, ter eno sestro, v stari domovini pa očeta več bratov, soster in striev ako so živi. Pokojni je bil član društva šte. 235 S. N. P. J., katero mu je tudi položilo krami venec na krsto. Bil je član tudi U. M. W. of A., ki so mu tudi podarili krasni venec v sadnji poždrav. Najsrbenjša hvala mojim starišem, Mrs. Gasper in Mary Setina, mojim sestram in njihovoprogram. Mrs. Louisa in Rori Festolnik, Mrs. Anton in Louisa Skodlas, njegovi sestri in njenem soprogu Mrs. Joe in Cecilija Tratinik, mojim striem in njih soprogam, Mrs. Frank in Agnes Setina, mojem bratrancu in njegovi soprogi, Mrs. Luka in Mary Setina, ki so položili krasne venec na njegovo krsto. Lepa hvala društvu mojem bratrom in sestram in vsem denigim, ki so ga obiskali pri mrvaškem odru in ga spremili k zadnjem početku. Da je bil resnično prijubljen so bili priča podarjenji venec in velika vdeležba pri pogrebu.

Lepa hvala tudi gospodu Martin Stefančiču za krasni venec, ki ga je položil na krsto mojega soproga.

Izračili smo ga materi ženilji dne 13. julija 1919. Tebi ljubljena soproga in oče, naj bude lahka svobodna ameriška zemlja. Počujaj mirno!

Zalujčoi ostali: Mary Us, soproga, Frankie Us, sinček in Cecilija Tratinik, sestra, Pittsburg, Kansas.

RAČA BI IVEDELA.

za naslov John Sakerlj-ja, doma in Dolnje vas šte. 55, pri Cirkulnici na Notranjskem. Pred tremi leti je bival v Indianapolis, Ind. in potem je odšel menda nekam v državo W. Virginijo. Pri meni ima pismo od njegove žene iz stare domovine in bi mu ga rada oddala. Prosim če kdo cenjenih rojakov ve za njegov naslov naj mi ga naznani ako bo pa sam žital ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov: Frančiška Skrt (preje Brinovec), 732 N. Warsaw Ave., Indianapolis, Ind.

POGLEJTE NA DATUM poleg svoje adrese na "Prosveta" in pripravili se boste, če vam je še parolarna potekla.

Potrebuemo dekleta. ZA DELO V TISKARNI in razpisovanje... METROPOLITAN SYND. PRESS 120 N. JEFFERSON ST., CHICAGO.

Potrebuemo mladeniče. NAD 18 LET STARE za delo v tiskarni... METROPOLITAN SYND. PRESS 120 N. JEFFERSON ST., CHICAGO.

POTREBUJEMO osem (8) slovenskih drvvarjev, za sekati železniške proge (tajse). Torej rabimo delavce samo za sekati in žagati 8 čevljev dolge tajre. Plačamo po 8c od tajsa, nobene prevare. Tukaj imamo Slovinci svojo parno žago. Ako katerega veselito do delo, naj pride takoj, uprašajte za: Andrew Kavčič, Monroe Tie & Lumber Co., Monroe, Arkansas.

KJE JE!

Frank Čopi, doma iz Boveca, Primorske, pred par leti je bival tukaj v Dunlo, Pa. Sedaj pa ne vem kje se nahaja. Prejel sem za njegovo pismo iz stare domovine od njegove žene in bi mu ga rad izročil. Torej če kdo ve za njegov naslov naj mi to naznani, ako bo pa sam žital ta oglas naj se prijavi na: Andrej Kašca, P. O. Box 61, Dunlo, Pa.

NAFODAJ JE: krasna 3-sobna hiša, sezidana iz opek. Prostor za prodajalno, garaž za avtomobil in stoji na enem najboljših trgovskih ulic v Allegheny. Za hitro prodajo sprejemem \$5,500.00; to poslopje prinaša po odbitku vseh stroškov \$800 letno. Oglasite se osebno ali pismeno na: 800 East Street, Pittsburg, Pa. — vprašajte za Henrietta Miller. — (Jul. 22, 23, 24, 25, 26).

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO?

Poslušajte a talestom k Ant. Mladini v Allegheny, Ill. Je samo 45 milj severozahodno od Chicago, Kansas kraj ob reki-Bravija, glavni kmetijski, vinogradni, sadniški, proizvodni, dobrih mlekarstev, očiščenih, z lahkih prometnih sredstev. Solentniška vrata v Chicago je dober. Na Northwestern postaji dobiti vlak na Allegheny likovni na dan; najaj odhaja vsak triletni dnevno. — Najna prava naljava od Chicago je za tiste s avtomobilom. Ko pridete v Allegheny, vprašajte za "Dancing Pavilion" in vank Van pover za molj prostor. Antien Mladini, box 89, Allegheny, Ill. (Tel. Allegheny 16.)

EN MILJON ZASTONJ... LAXCARIN... LAXAL MEDICINES CO. 426-4th Ave., Pittsburg, Pa.

Čudovito... EGG SALVE... LOUIS KRAL

Stavenska Narodna Poljarska Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1906. GLAVNI STAN: 2827-39 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922. Upravni odbor... Tiskovni odbor... IZDAVATELNI ODBOR...

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitate!... EMIL KISS BANKE PO KAMLOGRAMU... PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJE EVROPE.

MI POTREBUJEMO ZA NAŠ NOV PREMOCAROV V PENNSYLVANII... Mr. A. KOKOLY, 429 - 2nd Ave., Pittsburgh, Pa.

ALI NAMERAVATE FOTOVATI V STARO DOMOVINO? ŽELITE POSLATI DENAR SVOJIM V STARO KRAJ?... JOHN NEMETH STATE BANK, 1897 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

Posiljamo denar v staro domovino. Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro. Nadalje pošljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Jasnino za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bo hitro in tačno izplačan. KASPAR STATE BANK 1890 East Island Ave., Chicago, Ill.

Kaj naj to pomeni?

V "Jugoslavanskem Svižetu" od dne 12. julija l. l. je bil priobčen uredniški članek Don Niko Grškoviča, v katerem poroča sledeče:

"Uradno glasilo države SHS od 26. maja je prineslo sledeče naznanilo: "Ministrski svet kraljevine SHS je sklenil na svoji sedaji 10. maja l. l. da se dr. Laginja odpokliče iz narodnega predstavništva kot zastopnik Istrije in da se posli tikajne Istrije poverijo banu Hrvatske in Slavonije."

K temu uradnemu naznanilu dodaje glasilo Starčevinske stranke "Hrvat" sledečo opazko: "Sedaj se je žal dogodilo ono, o čemur smo že sumili in tudi opozarjali. Mi smo pred nekaj časom opozarjali na posledice, katere lahko nastanejo vsled nepravilnega poslovanja našega ministrstva z ozirom na zunanji položaj glede Jugoslavije in da se lahko okoliščino naši največji nasprotniki Italijani in ravno z odpoklicem dr. Laginja iz predstavništva kot zastopnika Istrije se daje Italijanom največja orožja v roke, katerega lahko porabijo proti nam in posebno še sedaj, ko se vodi največji boj za Istrijo v Parizu."

Ako Italijani sedaj to porabijo v svoj prilog ter izrabljajo to proti nam, češ naša vlada se je oficijelno odrekla Istriji, ker sta odpoklicali iz narodnega predstavništva istrskega zastopnika. Nam ni niti na misel prišlo strankerstvo, ker smo se v teh ostrih popolnoma vzdržali strankarskih bojev, ker v s tem ničesar ne pridobimo in niti izgubimo, toda obsojamo ta nepremišljeni čin z vse odločnostjo z ozirom na skupne narodne interese. Ministrstvo bi se v tem slučaju ne smelo dati vti voditi od strankarstva."

Tako plaša "Hrvat" in bi gotovo postal osterjši članek Pašićevih politik, ko bi mu vojna cenzura ne sedela na vratu, katere nevimilene zapleni vse, kar ji ni po godu in ne ugovarja željam onih, kateri sede pri kraljevski mizi."

Večina Slovencev se gotovo že spominja dr. Laginja, kateri je bil eden izmed najenestranejših zagovornikov v dunajskem parlamentu istrskih Slovencev in Hrvatov, sploh Jugoslovanov. Po njegovi zaslugi in vsled njegove pokrivovalnosti se je organiziral klub jugoslovanških poslancev, kateri se je z vse odločnostjo boril proti narodnim sovražnikom. Ko se je osončevala jugoslovanška država po razpadu Avstro-Ogrske, ter je Istria sklepom premirovne pogodbe pripadla Italiji, katere je bil takoj zasleda z veliko armado, se je dr. Laginja najostreje protivil proti ti veliki krivici, katere se godi istrskim Slovencev in Hrvatov. Gotovo je še dobro v spominu njegov govor, katerega je imel v belgradskem parlamentu, čitateljem "Prosvete", kateri je bil priobčen pred nekaj tedni. On je bil sploh največji zagovornik pravice Jugoslovanov.

Is sedaj, ko Jugoslovani tako zelo potrebujejo pravih narodnih zagovornikov in voditeljev na odgovornih mestih, pa Pašić v svoji zagrizenosti odvzame pravico zastopništva v narodnem predstavništvu. Ako to ni vnebojpijoča krivica, da se stori možu, kateri je takorekoč celo svoje življenje posvetil obrambi pravice svojih narodnih bratov, stori nezmožnega, potem pa ne vemo, kaj je sploh še krivica. Za pravico tako vemo, da jo ni nikjer več.

In ne samo to, da se godi nezaključena krivica dr. Laginja, ampak kraljevska handa je storičila vnebojpijočo krivico celému slovenskemu in hrvatskemu narodu, ker se je s tem, kar bodo Italijani z satanskim veseljem naglašali, takorekoč odrekla vsem pravicam od Istrije. Kajti vlada države, katere sestoji iz več pokrajin ali dežel, ima iz vsake teh dežel ali pokrajin v svojem državnem zboru ali narodnem predstavništvu svoje zastopnike ali poslance. Tako so iz Slovenije, prejšnje Kranjske, Spodnje Štajerske in Koroke, narodni zastopniki pri belgradski vladi. In sploh iz vseh dežel, katere so v sedanjih Jugoslaviji. Do zadnjega časa je bil dr. Laginja narodni zastopnik za Istra, katero so Jugoslovani že vedno in tudi vlada v Belgradu smatrala za ka Istrije, so se pa oficijelno odrekli Istrji, akoravno so jo Italijani zasedli z vojaštvom. Toda sedaj, ko je pa belgradska vlada o-

ziroma Pašić, Pribičević and Co. odpoklicali dr. Laginja iz narodnega predstavništva kot zastopnika Istrije, so se pa oficijelno odrekli vsem pravicam od Istrije. Torej s tem, ker Istria nima nobenega svojega narodnega zastopnika pri belgradski vladi, se jo tudi ne more več smatrati za del Jugoslavije, s tem se je vlada "kraljevine SHS" prostovoljno odrekla Istriji in jo izročila Italiji, ne mara priznati več dr. Laginja za narodnega zastopnika Istrije in ni imenovala drugega.

Izgovorja se s tem, da je poverila posle banu Hrvatske in Slavonije. To ni noben izgovor, to je samo pretveza, da namuje ljudstvu peska v oči. Ako ima to za izgovor, da je Italija zasedla z vojaško močjo domalega celo Istrije, potem bi n. pr. ravno tako lahko zavestniki naredili s Srbijo, ko je imela Avstrija, Nemčija in Belgarija celo Srbijo zasedeno, da bi ne hotela več imeti srbskega poslanika pri svojih in bi poverili posle kakšni drugi zavestniški državi. Kakor je sedaj naredila Srbija s Istrijo in Slovence ter Hrvti, kateri stanujejo v ondodnih pokrajinah, kateri so tako prošili srbsko vlado, da naj jim pomaga, da naj jih reši črne politične sužnosti, potem svojega narodnega zastopnika, katerega sedaj Pašić ne mara več priznati, ne mara več priznati Slovence in Hrvtate v Istriji za svoje podanike, podanike Jugoslavije ter jih je izročil Italiji, ravno tako bi zavestniki lahko naredili s Srbijo. Ne bi bili prav nobene razlike. Kaj bi pa Pašić and Co. naredili v tem slučaju? Ali niso istrski Slovenci in Hrvti ravno tako se bojevali za svojo prostost, kot so se Srbi? Ali ni Istria bila nasilno podjarmljena od tujih držav, kot je bila Srbija? Ali so istrski Slovenci in Hrvti sami odpoklicali svojega zastopnika iz narodnega predstavništva? Ali se je dr. Laginja sam odpovedal zastopništvu? Na Pašić sam ga je zavrgel, ne mara več. Na mara več ne mara Slovence in Hrvtate. Na mara Istrije. Kdor ne mara narodnega zastopnika, katerega je narod sam izbral iz svoje srede, to ne mara za dotični narod, za dotično pokrajino, pretrga vse vez s njo. To je že vedno bilo v oficijelni politiki in se že vedno smatra tako.

Poveril je vse posle za Istrijo banu Hrvatske in Slavonije. O ironiji. Torej, kolikor bo še poslov glede Istrije, naj opravljiva hrvaški ban. Z narodom ne mara več imeti opravka. Kake posle bo imel hrvaški ban za Istrijo? Zakaj on ne zastopa svojega ljudstva? Kako on more zastopiti Istrijo, ko je hrvaški ban? To ni nič drugega, kot samo slepilo za krivico in takorekoč lažnjatvo napram Slovencev in Hrvatov v Istriji.

De facto se je belgradska vlada, katere ni ljudski še manj pa narodna, ampak samo skupina najbolj zgrizenih kraljevašev in monarhistov, odrekla vsem pravicam od Istrije in jo izročila prostovoljno Italiji za gotova koncesija. Briga se Pašić, ako ima nekaj slov Slovencev in Hrvatov, tov, kateri se tako delajo sive la se Aleksandru in njegovim podreplikom, ker hočejo imeti avobodno državo, ali manj; mar mu je, ako ima nekaj kilometrov več jadranske obali ali manj, samo da dobi nekaj več Albanije ali pa Makedonije na račun tamokšnjih narodov, kateri niso tako "republikanski" kot so ravno Slovenci in Hrvti.

Sploh njegov delovanje z ozirom na borbo z Italijani za jugoslovanško pokrajino, katere Italijanski aneksisti zahtevajo, je ves čas nekako sumljivo. Dosedaj niti najmanj ni protestiral proti italijanskemu nastopu, postal ni niti enega protesta radi nasilne okupacije slovenskih in hrvaških pokrajin od Italijanov. Toda toliko bolj se je brigal za irtiditev kraljevskega stolčka, toliko bolj je preganjal slovenske in hrvaške ter srbske svobodoljubne osebe, toliko bolj se je brigal za one pokrajine, katere so bile takorekoč že priznane od mirovne konference Jugoslaviji, toliko bolj se je brigal za kraljevaško propagando v Zdv. državah, toliko bolj se je brigal za pisavo slovenskih, hrvaških in srbskih časopisov, itd. Za vs drugo stvar je imel on in njegov kabinet dovolj časa, zato pa, kar je bilo najbolj potrebno za blagor ljudstva, za ureditev države v pravo demokratično državo pa niti ene ure ni imel časa.

Ali more kdo imati kaj oporeči s tako vlado, katere prodaja svoje narode, narode, kateri so ves čas delali za svojo osvoboditev, za priklopitev k Jugoslaviji? Na 2 narodnimi metetarji nihče. Ni čudno, da vlada že vedno vojno stanje v Jugoslaviji, da vladajo z prekim sodom, da časopise, kateri ne trobijo v kraljevaški rog, preganjajo in cenzurirajo. Ni čudno, da narod postaja nepokoleten, se dogajajo upori in da najbolj reakcionarni časopisi, napadajo sedanjo vlado.

Toda prepričani naj bodo metetarji, da jih bo narod sam obsodil.

Vesti iz stare domovine.

Ne uničujte slovenske industrije! — Nezaposleni kovinarji so vedno pogosteje oglašali pri nas. Poljubimo jih in ljubljanske strajne tovarne in livarne v nadi, da tam dobe delo. Tem kovinarjem odgovorjajo navedno: ne moremo vas sprejeti, ker nimamo orodja; ali pa primanjkuje nam tega ali onega materiala.

Tako odelavljajo in motijo na ceste naše slovenske kovinarje in ti, vlada, pa jim pišuje krepakeln podpora iz dvornja dvorljive čvalove. V Nemški Avstriji so odredili, da mora vsak podjetnik zrasposloviti 25% delavcev, da se s tem zmika nezaposlenost, pri nas pa podpirajo podjetnike in jim dajo potulke, da grebijo kakojeno dobičke iz podjetja, v katero se jim poljub.

Omenjamo se, da je bil l. junja gospod Zebker na Dunaju v samem okraju v kraljevo kraljevski Peljal se je tja, da polček kovinarje. Ineriral je v Avstrijskim in ter nabral 30 kovinarjev in jih objavil od 18 do 22 K. Slavonije. Če ter 25% dragotnega žakeha. Nekaj teh kovinarjev je že do svoje sem.

Ke je Jadranska banka poslovala tovarne Slovencev. Tudi v Kastele, v Zebkerje, za kar imajo narodnjaki na vsa mesta. Tudi se vendar skuša, da priložnosti podjetja v slovensko dejo. Zebker, ko na eni strani druzično z narodnostmi in o obličnosti, impozantno se nemake delava z trdnjaku, ko mora država plaševati svojih kovinarjem hrvatskemu podpirajo. Postanajo vam, gospodje, vse vam samo se dobičkov, pa najmi vam napraviti kmetični delavca. Nič nikarj, pa najmi se jemljeva tati kmetični delavca. delo, zahtevamo pa, da bi bilo baži na cestil ter da bi imeli kratek doma. J. M.

Franz protestira v Celovcu. — Komanda dravske divizije obliži odhaja. — Franzi politiki v Celovec je dovoljen z 18. junijem. Politiki, namenjeni v Celovec, se morajo iskanki s dovoljenjem kraljevaga glavarstva vsirova političnega razmatraliva, in siar indajejo dovoljenje, političko ravnateljstvo v Ljubljani ter okrajno glavarstvo v Celovec in Mariboru. — To dovoljenje vidira vsakokrat komanda dravske divizije obliži in Ljubljani vsirova obmejno poveljništvo v Mariboru in mostna komanda v Celovec. Kot potno dovoljenje za dostojanje iskankosti, opravljene s slika. Pripomnjano pa mora biti na Istriji lačne dovoljenje za mesto Celovec. — Vsek potnik mara tekomi dni zapustiti Celovec. V lvanrednem slučaju dovoli mestna komanda v Celovec največ dvadnevno podaljšanje. — Posovanje v Celovec je dovoljeno edinole preko Dravograda, sinče vsi, in sicer se za kraje južno od Drave. — Za potnike iz krajev, ležečih severno od Drave, indajejo poveljniki odredov prapustitico za Celovec samostojno.

Ministarski na bo rojan v Londonu. — London. — Grof Curzon je javil v četrtak v lordski zboru, da bo obravnava proti bivšemu nrmškemu cesarju najbrže ne bo vrla v Londonu, temveč v kakšnem manjšem mestu, ako se bo sploh vrla na Angliker. Curzon je oblašoval, da nekateri listi primerjajo afero Hohenzollerna s afero Napoleona, med katerima je po njegovem mnenju velika razlika. "Daily News" kritizira Curzonovo izjavo in izrada bojazen, da bodo mogoče Vilijam vodili in obsodili v hakijski tulcuji na letovi za zapletiti vrtovi. Komine dostavja: "Prihodnja vest, ki je dobimo, bo, da je bil nekakšen ohojen, na da bi bil navzven pri obravnavi."

Z ognjem in mečem.

Zgodbe iz vojne. — Poveljnik voharstva.

Mednarodno. Sedaj se je jel pomikati nekoliko pogumneke, veselivki se vetra, ki je šumel ter majal triače. Vseh se je ozri nazaj. Ognjišča so jela za poredoma ugašati, pa traja je postal vedno črn in tis močno močvirnata. Straže niso mogle več stati blizo obrežja; hrup je tudi oslabeval. Neka asidlovska moč je hrala hitra in pogumno je brodil dalje po vodi, če vedno se boje stopiti na anho. Niti sam ni znal, kako dolgo je tako bežil; ko pa se je ozri zopet na sovražnikov tabor, so bili ognji videti kakor majhne lučine v daljavi. Čez nekoliko korakov so se te ognilice. Mene je pripeljal na nebo naokrog je vladala grebna tišina. V tem se je ozval šum se vetri in vličiav; njeji od trajačega. Skretuski mašona da ni vskliknil veselja. Na obeh straneh reke se je razprostiral gozd.

Sedaj je šel k obrežju ter iskabedel iz traja. Vojvaja amole mu je okrepila njegove žvece. V črnih globlinih se je blesela praprot. Vitez znoviš pada na kolena ter maj malitvije poljubuje zemljo.

Bil je rošen! Na to gre v gozd ter jame vsiliti, na katero stran bi krenil sedaj? Kam sega ta gozd in kje bo dobil kralja? Toda pot je bila še dolga in nevarna, daš so bile premagane prve nevarnosti. To je bila tudi glavna stvar.

Lahja in prezebel, mokar in bliaten, je vsakega ama del naprej, noseč v areu upanje, da se kmalo vrne v Zbaraz, pa ne sam, marveč s kraljevo vojsko.

Vel ne hote stradal, dragi moji tovarni! spominjajoč se svojih prijateljev v Zbarzu. In zadostno mu je vtrpala srca pri tem spominu: s velikimi koraki je šel naprej po gozdu. Velikanska drevesa pa so ga zakrivala se svojo senca.

IX. V Toporoškem gradu so sedeli zvečer trije dostojanstveniki pri mizi ter se kajno nekaj pogovarjali. Na mizi je gorelo nekoliko voščenih sveč, bile je pokrite z zemljino; poleg njih je ležal črn kobuk s črnim pasom, meč, ki je bil obkovan s bliseri okovan; na njem je ležal sobčan robae in par kosovskih rokavica. Za mizo, v daljini naslonjaču, je sedel Slovak, star okoli 50 let, drobne in šibke postave, toda krepke glave. Na njem je bilo zategneno, s črnimi očmi in črnilsko lasuljo z dolgnimi kodri, ki so mu viseli po plicah in ramah. Neke črne brki, zavrhane na koncih kvičku, so dičile njegovo gurnjo uslico, opomnja pa je z brado vred imela močno naprej ter dajala vsemu licu karakterističen obris brezega poguma in upornosti. Les njegovo ni hle štalo, pač pa je kazalo naklonjenost k dobri volji, ki se mu z mano spatio in hladnostjo do vsakega, ki se je obdajalo. Oči so mu bile nekoliko zapeljane, pa lahko si si misli, da v jeni morejo živeti in njih ognjeni bliski, kateri bi ne bilo lahko prenesti. Ob eneni je odsevala v njih dobrota in šibkost.

Črna oblika, nasreč atlasov župan z zobostim okrajnikom, izpod katerega se je lesketala zlata varilica, je dajala še večje dostojanstvo tej negavodnji postavi, ne gleda na ovidno žalost in skrb, ki se je očitno kazala na licu. Ta gospod je bil kralj Jan Kazimir Vasa, naslednik po bratu Ladislavu.

Na določah od njega, v polutemi, je sedel Hjezronij Radzjevski, starosta lomlinski, Slovak majhne rasti, debel, rdečega lica; njemu nasproti opri z laktom ob mizo, je sedel tretji gospod in pazljivo ogledoval zemljevid ter časih dvignil svoj pogled na kralja.

Na njegovem licu niti opazil tega dostojanstva nego na kralju; lahko pa ni opazil razsdonosti in odločnosti, ki je nadkrjivala celo kraljevo valčnatvo. Na licu tega človeka si opazil, da ga težki breme skrbi, na katerem pa znak junštva in vrogosti ni bil na kvaro lepoti. Oči so mu bile piare, polt ne glede na starost neža; krasna poljska oprava ter po švedskem načinu pristrična brada so dajale temu možu nekako senatorsko veljavo.

Bil je Jurij Osolinški, kraljevi kancelar, splošno znan diplomat, obduovan od vseh evropejskih vladarjev, velik nasprotnik Jeremije Vasiljevečkega.

Nenavadne njegove zmožnosti in sposobnosti so obrnile nanj kaj zgodaj posopnost vladarjev, ter ga zgodaj povzdignile v najvišjo državljansko službo, katero je opravjal kot izkušn krmak, ki vodi ladljo v času nevihte, da se ne razbije.

In res je bil kakor vsavrjen za krmarja miljkse ljudovlade. Delaven, vtrajen, rasumen, gledač v daljno prihodnost, računajoč na večer, naprej, vodil bi vako drugo državo, javzeči črtičevski, z zanesljivo in mirno roko v varno poudarjen; zagotovi je razvoj in slava, ko bi bil semnističen ministar takega vladarja, kakor kralj francoski ali španski.

Bil je genijalen teoretik učenjak, ki pa ni bil tako genijalen praktik. Odgojen za mejnimi domovino, daš bistrega razuma, se vendar ni mogel privaditi onemogućnosti poljske ljudovlade, ni se učenji izgubiti se skalam, ob katero so se razblijali vsi njegovi genijalni načrti, namere in trud; zato je videl pred seboj propast, iz katere ni bilo več rešitve. Ne maraje zato je šel naprej uporno kakor fanatik, ne zmeče se, da dotična nasei vtregn biti rešiva v teoriji, pa pogubljiva v praksi.

Hotel očistiti vlado in državo, zanejal je nevir mej nezadovoljni kosaški narod, ne poznajući, da se nevihta obrne proti plemtvu in magnatum na škodo države same.

Pri se mu je postavil po robu Hmelnicki. Na poljsko ljudovlado so se sipale nesreče jedna za drugo, poraženja pri Žolnih Vodah, Korsunu, Slaviansk. Pri prvem svojem koraku združil se je Hmelnicki s svojimi sovražnikom, krmakim kanom. V poljsko ljudovlado je treskalo in naposled ostal jedino še bej. Da bi se bil dal uporabiti narod, bilo je treba najsprejati njo okrečiti, toda kancelar, zaljubljen v svojo idejo, je vedno je odlašal ter zaspal celo Hmelnickemu.

Med dogodkov pa je razrutil njegovo teorijo. Vsaška dne se je kazalo jasneje, da vseh kancelarjevih naporov je ravno nasproten priokovanaj namerei, najboljši dokaz je bil Zbaraz.

Kancelar je oslabeval pod bremenom obupa in splošnega sovraživa, toraj je delal tako, kakor delajo ljudje, pri katerih je vera v samega sebe močnejša, nego vsa poraženja. Če jim kaj spozleti, iščejo povzročitelje krivde.

Kriva je bila vsa ljudovlada, vsa njena niulost in sedanjí državni red. Toda kdor se boji, da ni škala, letala na robu gore, ne zaropota v prepad ter je želi sviliti na varnejši prostor, pa pri tem ne vzame v poštev svoje moči, ta le še govožeje pospeši njen padee. Kancelar je povzročil še kaj več. Posaj je na pomoč kosaštvo, ni pa pomislil, da tok tega razburjčnega potoka lahko izpodje tla, na katerih leži škala.

Med tem ko je iskal povzročiteljev krivde, so se oči vseh obračale vzajemno nanj, češ, da le sam je to zakrivil in nihče drugi. Toda kralj mu je že vedno verjel, toliko več, ker so nepriznateljci jaski došli s kancelarjem vred tudi njega.

Sedeč torej v Toporovem, niso znali, kaj naj počno. Pri kralju je bilo samo petindvajset tisoč vojščakov. Kraljevi ukaz za oboroževanje so rasposlali prepone, da je bilo mogoče komaj jedan del črne vojake v tam času sklicenti. Kdo je je bil vzrok te zaunat? Ali ni bila posledica kancelarjevih bludenj? Na ti vprašanji sta kralj in kancelar ostala dolžna odgovora; oha pa sta čutila svoje slabost v primeri z močmi Hmelnickega.

Najhuže pa je bilo, da nista imela o njen zasnežitvi poročil. V kraljevem taboru se dolej niso vedeli, ali je ban pri Hmelnickem z vsemi ordami, ali pa mu pomaga samo Tahaj-bej z nekoliko tisoč svojih Tatarjev. O tem si slisal sicer različna mnenja; kaj zasnežitvega nikomur ni bilo znano. Previdni Hmelnicki se je okoristil v vsem ter naitični pustil kake trope na četvrtaju, da bi kralj na dobil poročil po posredovanju njegovih Kosačev. Puntarski hetman je imel svoj posebni namen; hotel je zapreti z oddelkom svoje vojske umirajoči Zbaraz, z ostalimi močmi in tatarskimi ordami pa je hotel planit nad kralja, obkoliti ga z vojsko vred ter izrežiti v kanove roke.

Niso torej znanst pokrivali kraljevo lica temni oblaki. Nič bujšega ni bilo za kralja, nego to čutilo onemogućnosti. Jan Kazimir se nasloni nazaj v naslonjač ter pokazoval z roko na zemljevid, reče:

"To vse skupaj ni nič! . . . Pripeljite mi po rečnikovi!"

"So se ogledne čete že vrnilo?"

"Tudi jaz si jih šelim", odvrne Osolinški.

"Vrnile so se, pa niso nič pripeljale."

"Niti jednega vjetnika!"

"Samo nekaj kmetov iz okolice, ki pa nič ne vedo."

"A gospod Pelka! On je vendar slavlen četnik."

"Miloštljivi kralj!" oglaši se za naslonjačem starosta lomlinski. "Pelka se več ne vrne, ker so ga ubili."

"Vsi obmolknijo. Kralj upre svoj tuborni pogled v plamtečo svečo ter začne s prsti bobnati po mizi."

"Ali še ne veste za nobeno aredstvo?" vpraša kralj.

"Treba počakati!" odvrne kancelar.

Kralju se nagbrani čelo.

"Čakati?" ponovi. "Med tem pa naj Vilijevski in poveljniki konca vzmajejo v Zbarazu!"

"Nekaj časa bodo še še vtrajali!", odvrne hladnokrvni Radzjevski.

"Molčali bi raje, gospod starosta, če nimate povedati boljčega."

"Nasprotno, miloščtljivi kralj, imam."

"Kaj?"

"Poslati bi bilo treba koga na dogovor s Hmelnickim. Poslanec se prepriča, ali je tam kaj sam in nam pove, ko se vrne."

"To je nemogoče!", odvrne kralj. "Sedaj ko smo proglašili Hmelnickega puntarjem ter raspisali ceno na njegovo glavo in oddali zaporoko bulavo Zabnškemu, sedaj bi bilo pač nedostojno za nase veljavo, spuščati se v dogovore s Hmelnickim."

"Torej treba poslati poslanca h kanu", odvrne starosta.

Kralj obrne svoj presunljiv pogled na kancelarja, ta misli par minut in potem odvrne:

"Na svet je dober; toda Hmelnicki nedrogheno pridrži poslanca in zato bi ne koristilo nič."

Kralj mahne z roko.

"Mi vidimo", reče počasi, da nimate nobenega nasveta; torej vam jaz javijam svojo voljo. Dajte poklicati vse k orožju, da odrinemo s vso vojsko k Zbarazu. Naj se ugodí volja Bojja! Tam zvmemo, ali je kan navzven, ali ga ni."

Kancelar je poznal kraljev pogum ter sploh ni dvomil, da prekličie svojo zapoved. Znano mu je bilo, kadar kralj kaj zahteva, da ga s nobenimi ugovori ni mogoče odvrniti od njegove uskane. Zato tudi ni nasprotoval, marveč samo svetoval, počakati še kaka dva ali tri dni, češ, da mad tem časom doopejo kake novice.

"Delajte, kar hočete, samo da dobim poročnika do jutri."